

Notat knyttet til sak - KOMMUNAL SELVSKYLDNERKAUSJON FOR LÅN TIL FORSKUTTERING AV SPILLEMIDLER OG KOMMUNALT TILSKUDD - REHABILITERING HESTMYR KUNSTGRESSBANE OG HESTMYR IDRETTSANLEGG KLUBBHUS (GARDEROBER)

Formannskapet behandlet saken den 25.05.2020, saksnr. 58/20. Følgende tilleggspunkt ble da tatt inn:

Levinsen (SV) viser til i overkant av 2,5 millioner i varekostnad på kunstgressbane. Etterlyser informasjon rundt dette. Ordfører foreslår at rådmannen utarbeider et notat som fremlegges i forkant av behandling av saken i kommunestyret. Innstillingen med tillegg fra Levinsen (SV) enstemmig vedtatt.

Det fremgår ikke klart om det er ønskelig med spesifikk informasjon om dekket som legges hos Sk. Nord eller generell informasjon om regelverket/status rundt bygging og drift av kunstgressbaner. I notatet er det forsøksvis forsøkt å si noe om begge temaene.

Rehabilitering av kunstgressbane på Hestmyr

Kunstgressbanen på Hestmyr ble etablert i 2004. Den er nå nedslitt og moden for rehabilitering. Banen er en tradisjonell kunstgressbane. Utarbeidet tilstandsrapport fra Norges fotballforbund anbefaler rehabilitering.

Sportsklubben har valgt det lokale firmaet Sport Surface AS til å utføre rehabilitering av kunstgressbaner. Firmaet ble etablert i 2004 og har lagt over 300 baner i Norge.

Rehabilitering vil bestå av:

- Fjerning av sand og gummigranulat på eksisterende bane
- Fjerning av selve kunstgresset

Sport Surface as vil ta sand, granulat og kunstgress i retur og sende det til Re-Match A/S i Danmark for resirkulering.

Når det gamle kunstgresset er ferdigbehandlet hos Re-Match, får kunden tilsendt dokumentasjon på at kunstgresset er behandlet i tråd med Europeisk lovgivning.

Nytt dekke vil bli etablert på det eksisterende avrettete grusunderlaget.

Banen vil da ha følgende oppbygging:

- Grusunderlag
- Pad for støtdemping (10 mm)
- Kunstgress

I kunstgresset legges det først et lag med sand. Deretter fylles det opp med løst gummigranulat. Granulatet er såkalt SDR (granulat fra bildekk). Det er primært valgt ut fra tre hensyn: beste spilleegenskaper, rimelig alternativ, bidrar til gjenbruk av kassert materiale.

Det kan i den forbindelse opplyses at det allerede er gjennomført tiltak på banen i samarbeid med fotballforbundet og etter deres anbefalinger for å hindre «granulatflukt». Tiltakene er

også i tråd med forslag til forskrift fra Miljødirektoratet. Vedlagt bilder viser tiltak utført på banen.

Kunstgress / kunstgress med fyllmateriale

Det finnes i følge Miljødirektoratet ingen lov- eller forskriftsregulering som direkte regulerer bruk og utslipp av plastholdig løst fyllmateriale fra idrettsbaner.

Miljødirektoratet har utarbeidet et forslag til forskrift på området som har vært ute til en bred høring. Høringsfrist var 31.10.2019. Endelig forskrift fastsettes av Klima- og miljødepartementet. Det er ikke klart når forskriften vil foreligge. Under er det link til forslag til forskrift og høringsnotatet. Høringsnotat gir en god oversikt over problemstillingen på feltet.

<https://tema.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/horinger/Industri/Forskrift%20om%20kunstgressbaner.pdf?epslanguage=no>

<https://tema.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/horinger/Industri/H%3%b8ringsnotat%20til%20forskrift%20om%20kunstgressbaner.pdf?epslanguage=no>

Forskriften inneholder krav om:

- en fysisk barriere rundt banen
- håndtering av drens- og overvann
- tiltak for å hindre spredning fra brukere av banen
- informasjonsformidling
- forsvarlig håndtering av snø
- avfallshåndtering/ombruk, og bruk av erstatningsmaterialer når det er mulig.

Kravene kan, ifølge Miljødirektoratet, redusere utslippene av gummigranulat og annet løst plastholdig fyllmateriale med opptil 98 prosent.

I høringsnotatet til forskriften skriver Miljødirektoratet:

Vår vurdering er at alternative fyllmaterialer, basert på dagens kunnskap om egnethet, helse- og miljøpåvirkning, og etablerings- og driftskostnader, vanskelig kan erstatte SBR-granulat i idrettsbaner som brukes hele året. Alternativer som sand, anlegg uten løst fyllmateriale eller som har fast dekke kan imidlertid være aktuelle alternativer for sommerbruk, og/eller for anlegg som ikke må oppfylle krav til elitefotball.

Det er stor interesse for utvikling av miljøvennlige og kostnadseffektive alternativer til gummigranulat med gode bruksegenskaper. Vi er kjent med at det pågår testing av flere mulige alternativer. Foreløpig har ikke testing av alternativer vist seg å gi gode nok resultater, og de er vesentlig dyrere enn dagens materiale. Det er i dag ca. 20 baner i Norge med granulat som ikke er laget av SBR-gummi, og de fleste av dem bruker oppmalt kork.

Avslutningsvis konkluderer de med:

Spredningen av mikroplast fra idrettsbaner i Norge er betydelig. Det er per i dag ikke praktisk mulig å erstatte all bruk av plastholdig fyllmateriale på kunstgressbaner, men det er et betydelig potensial i å redusere tapet av fyllmateriale ved hjelp av fysiske tiltak. De viktigste tiltakene vil være en fysisk barriere rundt banen og tiltak knyttet til drenering og snørydding.

Forslaget til forskrift legger ikke opp til et forbud mot kunstgressbaner. Ei heller forbud mot innfyll av gummigranulat. Det fremgår av forslaget som var ute på høring at per i dag er strategien å hindre «granulatflukt».

Det finnes flere ulike alternativer til gummigranulat. Det er vanskelig for en enkelt kommune å vurdere om disse alternativene er gode nok (Det må også poengteres at det er klubbene som står som innkjøper). Her må vi forholde oss til hva et bredt faglig miljø på sentralt nivå konkludere med. Miljødirektoratet viser i sitt høringsnotat at det er stor interesse for utvikling av miljøvennlige og kostnadseffektive alternativer til gummigranulat med gode bruksegenskaper. Foreløpig har ikke testing av alternativer vist seg å gi gode nok resultater, i forhold til den idrettslige funksjonen. Miljødirektoratets vurdering er at alternative fyllmaterialer, basert på dagens kunnskap om egnethet, helse- og miljøpåvirkning, og etablerings- og driftskostnader, vanskelig kan erstatte gummi-granulat i idrettsbaner som brukes hele året. En må derfor belage seg på at kunstgressbaner brukt til organisert idrettsformål vil inneholde gummigranulat i flere år fremover.

Så lenge Miljødirektoratet og Fotballforbundet konkludere med at det ikke finnes fullgode alternativer til gummigranulat bør kommunen følge det generelle regelverket som gjelder for å ha sikre gode baner med bred aktivitet.

Lokalt i Karmøy kommune:

Per dags dato er gummigranulat i kunstgressbaner et lovlig produkt. Rehabilitering av kunstgressbaner med gummigranulatinnfyll er spillemiddelberettiget. Kommunen har derfor ikke mulighet til å stille andre krav enn det spillemiddelbestemmelsene til departementet fastsetter er tilskuddsberettiget. Dette er også i tråd med tolkningen til fylkets idrettskonsulent.

Handlingsrommet til kommunen ligger i handlingsprogrammet til kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. For å tilfredsstille de formelle kravene til å søke om spillemidler må anlegget være en del av vedtatt kommunal plan. Dersom det er et politisk ønske om at det ikke bygges eller rehabiliteres kunstgressbaner med gummigranulat må anlegg ikke legges inn på handlingsprogrammet. En slik praksis er et meget inngripende tiltak da det i praksis vil avskjære muligheten for spillemidler (og kommunalt tilskudd). Utbygger da må ta hele kostnaden med rehabilitering (anslått til 3 millioner) eller nybygging (anslått til 7,5 millioner).

Ønsker for helheten sin skyld å trekke frem noen momenter som ikke angår spillemidler:

- For kommunalt tilskudd kan kommune selv fastsette de reglene kommunen selv måtte ønske. F.eks. at det ikke skal benyttes gummigranulat. Det kan i den forbindelse nevnes at det er vedtatt et krav for tildeling av kommunalt tilskudd til rehabilitering at det skal foreligge dokumentasjon på at kunstgresset som byttes ut leveres til godkjent mottak før utbetaling foretas (Vedtak i Kommunestyret den 25.11.2019, saksnr. 118/19).
- Kommunen er stort sett grunneier på idrettsanleggene. Dersom det bygges på kommunal grunn kan kommunen sette betingelser for å gi disposisjonsrett.
- Det er kjent at noen kommuner har bestemt at det ikke bygges/rehabiliteres kunstgressbaner med gummigranulat (f.eks. Haugesund der rehabilitering av fullskala baner i praksis er satt på vent med de utfordringer som følger med dette som f.eks. økte skader på utøvere). Dette gjelder da kommunen som utbygger av kommunale baner. Når kommunen selv står som innkjøper så står selvsagt kommunen selv fritt til å velge hva de gjør. Karmøy kommune bygger selv ikke fullskala kunstgressbaner og vi sitter da selv ikke som innkjøper av produktet. Det kjøpes nå ikke inn kunstgress med gummigranulat til mindre kommunale balløkker og ballbinger.

Avslutningsvis kan det nevnes at flere trekker frem naturgressbaner som et alternativ til kunstgress. Gressbaner vil, i følge kulturdepartementet, kunne benyttes mellom 100 og 500 timer i sesongen, avhengig av vekstmassens sammensetning, gressartene på banen, vedlikeholdspraksis og de klimatiske forholdene på stedet. Den reelle utnyttelsen av gressbaner vil variere med de lokale forholdene, som totalt antall baner, antall brukere, om banen er en ren kamparena eller en kombinert kamp- og treningsbane, og hvilken standard en ønsker på spilleunderlaget til enhver tid. Kunstgressbaner kan i våre klimatiske forhold brukes tilnæringsvis hele tiden. Fotballforbundet anslår at en kunstgressbane gjennomsnittlig brukes 1800 timer i året, mens en naturgressbane anslagsvis har 250 brukstimer. En omlegging fra kunstgress til naturgress vil dermed ikke kunne gi nok treningstider til ivrige fotballspiller.